

Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.07 «Administratyvne pravo i protses; finansove pravo ; informatsiine pravo». 19. [in Ukrainian].

3. Konstytutsiia Respubliky Moldova (1994, July 29). [Constitution of the Republic of Moldova]. Retrieved from: <http://lex.justice.md> [in Moldavian].

4. Metodychni rekomendatsii dlia inspektoriv z dotrymanna prav liudyny v ITT. [Methodological recommendations for human rights inspectors in ITT]. Retrieved from: <https://bit.ly/3ecAtnk> [in Ukrainian].

5. Pro zatverdzhennia Zmin do nakazu MVS Ukrainy vid 20.01.2005 № 60 dsk. (2012, November 2). [On the approval of the Amendments to the order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated January 20, 2005 No. 60 dsk]. Nakaz MVS Ukrainy № 1002 (zi zminamy ta dopovnenniamy). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1977-12#Text> [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennia Instruksii pro robotu izoliatoriv tymchasovoho trymanna OVS Ukrainy ta Instruksii z orhanizatsii konvoiuвання zatrzymanikh i vziatykh pid vartu osib v OVS Ukrainy. (2005, January 20). [On the approval of the Instructions on the operation of temporary detention centers of the Security Service of Ukraine and the Instructions on the organization of the escorting of detained and detained persons to the Security Service of Ukraine]. Nakaz MVS Ukrainy № 60. [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Pravyl vnutrishnoho rozporiadku v izoliatorakh tymchasovoho trymanna orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy. (2008, December 2). [On the approval of the Rules of internal procedure in the temporary detention centers of the internal affairs bodies of Ukraine]. Nakaz MVS Ukrainy № 638 (zi zminamy ta dopovnenniamy). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-09#Text> [in Ukrainian].

8. Pro poperednie uviaznennia. (1993, June 30). [On previous imprisonment]. Zakon Ukrainy № 3352-XII. (Zi zminamy ta dopovnenniamy). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* № 35, 360. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text> [in Ukrainian].

9. Ruslan Stefanchuk. (2022). Parlament aktyvno pratsiuie nad svoieiu chastynoiu yevrointehratsiinykh zavdan, aby do kintsia roku rozpochalysia peremovyny pro chlenstvo Ukrainy v YeS. [The Parliament is actively working on its part of European integration tasks so that negotiations on Ukraines membership in the EU begin by the end of the year]. *Verkhovna Rada Ukrainy: novyny*. Retrieved from: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/227153.html> [in Ukrainian].

10. Stolitnii, A.V. (2012). Zarubizhnyi dosvid zastosuvannya administratyvnoho zatrymannya ta shliakhy yoho zapozychennia dlia Ukrainy. [Foreign experience in the application of administrative detention and ways of borrowing it for Ukraine]. *Forum prava*. № 2. 670-678. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_2_107 [in Ukrainian].

11. Constitution of the United States (1787, September 17). Retrieved from: http://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm [In USA].

12. Grundgesetz fur die Bundesrepublik Deutschland. (1949, May 23). Retrieved from: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html> [In germanian].

Стаття надійшла до редакції: 8.05.2021

УДК 342.34

Титикало Роман Сергійович,
асистент кафедри менеджменту охорони здоров'я
Інституту післядипломної освіти НМУ імені О.О. Богомольця,
кандидат юридичних наук, адвокат
<https://orcid.org/0000-0002-6406-8800>

МІСЦЕ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

У даній статті здійснено дослідження місця та ролі органів місцевого самоврядування в системі органів державної влади.

Зазначено, що публічній владі приманні ряд особливостей. Зокрема, легітимність публічної влади; функціональність спрямованість публічної влади; організуючий вплив; об'єктом публічної влади є публічно-правові суспільні відносини; наявність владних та підвладних суб'єктів влади. В системі публічної влади роль кожного з елементів системи влади не є стабільною, й окремі з них залежно від обставин можуть займати положення домінуючих ланок у цій структурі; можливість владного суб'єкта застосовувати заходи впливу.

Під місцевим самоврядуванням автор запропонував розуміти нормативно регламентована діяльність представницьких органів місцевого самоврядування, виконавчих органів рад, органів самоорганізації населення, яка спрямована на врегулювання, управління та вирішення питань в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці в інтересах відповідної територіальної громади.

Випуск 10. Спецвипуск. 2021

Визначено, що місце місцевого самоврядування в системі публічної влади зумовлено наступним: 1) є особливою гілкою публічної влади, якій не властива ієрархізованість; 2) є формою волевиявлення організованої громадськості, що направляє свої зусилля на розвиток бізнесу, охорони здоров'я, освіти, культури, жжх та інших сфер на місцевому рівні; 3) не дивлячись на відсутність ієрархічного підпорядкування органам державної влади, контроль за своєчасним виконанням ними дій та рішень здійснюють органи публічної адміністрації; 4) свої повноваження здійснює в межах певної адміністративно-територіальної одиниці; 5) поява місцевого самоврядування спричинена прагненням суспільства оптимізувати модель публічної влади в умовах децентралізації; 6) є вираженням приватної волі індивіда в публічно-правовій сфері; 7) є наслідком взаємодії та зближення держави та суспільства; 8) наявна певна автономія в межах делегованих повноважень; 9) поєднуються самоврядні і державницькі засади, що співіснують між собою, доповнюючи одна одну; 10) має матеріальну і фінансову автономію, що представлено у наявності органів місцевого самоврядування рухомого і нерухомого майна, доходів місцевих бюджетів, інших коштів, землі, природних ресурсів, як власності територіальних громад, а також об'єктів спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад, формування місцевими радами органів виконавчої влади та власних контрольних органів).

Ключові слова: публічна влада, механізм держави, місцеве самоврядування, публічно-правова сфера, публічне адміністрування.

Tytykalo R. PLACE OF LOCAL GOVERNMENT BODIES IN THE PUBLIC GOVERNMENT SYSTEM

This article examines the place and role of local self-government bodies in the system of state authorities.

It is noted that public authorities have a number of peculiarities. In particular, the legitimacy of public authorities; functionality, direction of public authority; organizing influence; the object of public authority is public-legal social relations; the presence of powerful and subordinate government subjects. In the system of public power, the role of each of the elements of the system of power is not stable, and some of them, depending on the circumstances, may occupy the position of dominant links in this structure; the ability of a powerful entity to apply influence measures.

The author proposed to understand local self-government as the normatively regulated activity of representative bodies of local self-government, executive bodies of councils, bodies of self-organization of the population, which is aimed at regulating, managing and solving issues within the relevant administrative-territorial unit in the interests of the relevant territorial community.

It was determined that the place of local self-government in the power system, in our opinion, is due to the following: 1) it is a special branch of public power, which is not characterized by hierarchies; 2) is a form of manifestation of the will of the organized public, which directs its efforts to the development of business, health care, education, culture, housing and other spheres at the local level; 3) despite the lack of hierarchical subordination to state authorities, control over their timely implementation of actions and decisions is carried out by public administration bodies; 4) exercises its powers within a certain administrative-territorial unit; 5) the appearance of local self-government is caused by society's desire to optimize the model of public power in conditions of decentralization; 6) is an expression of an individual's private will in the public legal sphere; 7) is a consequence of the interaction and rapprochement of the state and society; 8) there is a certain autonomy within the delegated powers; 9) self-governing and state principles are combined, coexisting with each other, complementing each other; 10) has material and financial autonomy, which is represented by the presence of local self-government bodies of movable and immovable property, revenues of local budgets, other funds, land, natural resources, as property of territorial communities, as well as objects of joint ownership under the management of district and regional councils, the formation of executive authorities and their own control bodies by local councils).

Key words: public power, state mechanism, local self-government, public-legal sphere, public administration.

Постановка проблеми. Влада є різновидом соціального управління, необхідно констатувати те, що різні види публічної влади обіймають значний сектор у обсязі соціального управління, та мають найбільш потужні та ефективні засоби реалізації управлінських рішень. Одним із суб'єктів публічної влади є органи місцевого самоврядування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематикою ролі та значенням органів місцевого самоврядування в системі органів державної влади займалися: В.Б. Авер'янова, В.Ф. Погорілко, Ю.С.Шемчушенко, М.В. Цвіка, В.Д.Ткаченко, О.В. Петришина, О.В. Батанов, М.А. Баймуратов, В.А.Григор'єв, І.С. Щебетун, П.А. Трачук, В.С. Костицький.

Метою статті є визначення місця органів місцевого самоврядування в системі органів держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поряд із розглянутим, широким підходом до розуміння управління, досить поширений і інший підхід, коли соціальне управління і влада ототожнюються. Так, А.К. Білих відзначав, що влада й управління – однопорядкові явища, - управління у будь-якому суспільстві являє в сутності функціонування суспільної влади. Без влади немає управління, управління – природний стан влади [1, с.102]. На думку А.Є. Мушкіна, вказані терміни також відповідають двом сторонам одного явища, - якщо воно розглядається у соціальному плані, то іменується управлінням, а якщо характеризується у психологічному аспекті, то називається владою [2, с.8].

Ми притримуємося точки зору, при якій управління та влада є різними по своєму змісту правовими категоріями, де управління є формою реалізації влади.

Аналізуючи співвідношення понять “влада” та “управління”, Ю.А. Тихомиров відзначав, що управління є проявом влади, процесом її реалізації, зовнішнім вираженням і в цьому сенсі органічно пов'язано з владою, та не може без неї існувати [3, с.32]. Соціальне управління виступає способом існування соціальної організації, її іманентним елементом [4, с.3]. Тому можна констатувати, що влада є органічним елементом управління, так само як і управління є можливим завдяки владі, але принципових відмінностей між ними не існує. Фактично владу доцільно розглядати лише в ракурсі соціального управління.

Влада є багатоаспектним та міжінституційним явищем. Залежно від природи та того, хто є суб'єктом влади вирізняють її види: публічна влада, соціальна влада, влада в сім'ї тощо. Втім, з огляду на предмет нашого дослідження ми будемо розглядати виключно владу в юридичному руслі. Публічна влада охоплює як державну владу, так і владу місцевого самоврядування в частині виконання делегованих повноважень (муніципальна влада). Також, слід відзначити, що сферою реалізації публічної влади є всі сфери суспільного життя, де однією із сторін таких відносин виступають органи публічної адміністрації. В той же час, слід відзначити, що поняття публічна влада є ширшим по своєму місту поняттям та включає в себе державну владу та владу місцевого самоврядування.

На нашу думку, **публічну владу** варто розглядати у широкому значенні як легітимний спосіб вираження волі суспільства. У вузькому розумінні, *публічна влада – це сукупність юридичних інструментів, які використовують компетентні суб'єкти, які наділені відповідними повноваженнями в публічно-правовій сфері та реалізують їх в межах своєї компетенції і у разі необхідності можуть застосовувати заходи впливу.*

Публічній владі притаманні ряд особливостей. Зокрема, легітимність публічної влади; функціональність спрямованість публічної влади; організуючий вплив; об'єктом публічної влади є публічно-правові суспільні відносини; наявність владних та підвладних суб'єктів влади. В системі публічної влади роль кожного з елементів системи влади не є стабільною, й окремі з них залежно від обставин можуть займати положення домінуючих ланок у цій структурі; можливість владного суб'єкта застосовувати заходи впливу.

При розгляді поняття та ознак публічної влади, на нашу думку, є можливим виокремити підвиди: 1) державна влада; 2) влада місцевого самоврядування. Однак, враховуючи законодавчо визначений статус органів місцевого самоврядування, на нашу думку, варто наголосити, що влада місцевого самоврядування може бути як власна, так і представницька, при виконанні делегованих повноважень відповідних органів виконавчої влади.

Згідно статті 6 Конституції України, “державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову”[5]. А отже, про владу йдеться не як про вид соціальних відносин, які звісно не можуть ким-небудь “здійснюватися”, а лише як про певну систему повноважень.

Державній владі притаманно ряд особливостей: 1) субординаційні відносини між суб'єктами; 2) можливість застосування імперативних методів управління; 3) публічно-правова сфера реалізації; 4) нормативна визначеність владних дій та рішень компетентних суб'єктів; 5) система ієрархічно побудованих суб'єктів державної влади, в тому числі, органи, які відносяться до силових структур; 6) масштаб діяльності по всій території України.

Державна влада як підвид публічної влади має набір внутрішніх елементів її структури. Різні науковці по-різному називають їх зміст:

- 1) воля та сила (С.Т. Цейтлін, В.М. Корельський) [6, с.87; **Error! Bookmark not defined.**, с.30];
- 2) державне керівництво, суверенітет, силу та монополію правотворчості (І.Ю. Фарбер, В.С. Чиркін [**Error! Bookmark not defined.**, с.91; 7, с.31];
- 3) воля, вольова сила (О.Ф. Фріцький) [8, с.362];
- 4) суб'єкт влади, об'єкт влади, владовідносини, діяльність владарюючих, форми, методи та способи владної діяльності та соціальні норми, що її регламентують (О.Ф. Черданцев, Ю.С. Шемчушенко) [9, с.73; 10, с.490];
- 5) воля, підкорююча сила, людська діяльність, соціальна відповідальність та професіоналізм (Л.К. Байрачна, О.М. Тетеріч).

На нашу думку, до елементів державної влади належать: 1) система нормативно-правових актів, що визначають поняття, зміст, поділ державної влади, повноваження та компетенцію її суб'єктів, перелік об'єктів; 2) суб'єкти та об'єкти державної влади; 3) адміністративно-правові відносини, що виникають між суб'єктами та об'єктами державної влади; 4) система адміністративних засобів забезпечення державної влади; 5) форми і методи діяльності суб'єктів державної влади.

У визначених законом випадках державну владу можуть реалізовувати органи місцевого самоврядування. Так, законодавством визначено, що органи місцевого самоврядування наділені власними та делегованими повноваженнями. Делеговані повноваження вони виконують від імені органів державної влади і відповідно, в даному випадку, є суб'єктами владних повноважень. В той же час, слід зазначити, що державну владу реалізує державний апарат. До складу якого належать всі державні органи. Разом з тим, у державі існують окремі органи, які не можуть бути цілком віднесені до жодної окремої гілки влади, але які у відповідності з законом виконують різного роду повноваження, котрі спрямовані на регулювання суспільних відносин в різних сферах публічного управління. Одними з таких органів є саме органи місцевого самоврядування.

Своєчасність та ефективність влади органів місцевого самоврядування зумовлена посиленням тенденцій до ускладнення соціального життя, його диференціації, адже, управління суспільними справами лише в централізованому порядку стає майже неможливим [11, с.406-407]. Поряд із цим в кожному випадку потребує з'ясування доцільність управління тими чи іншими соціальними процесами в аспекті його співвідношення з проявами механізмів саморегуляції, іманентно властивих багатьом з цих процесів [12,

с.545].

Проголошення та розбудова на теренах пострадянських держав місцевого самоврядування поряд з іншими демократичними перетвореннями збільшило питому вагу та значення інших, окрім державної, форм публічної влади, а отже стимулювало дослідження проблем публічної влади, як загального поняття, дозволяє оцінити відповідність новій реальності існуючих визначень публічної влади, що створювались в інших історичних умовах.

Як бачимо суб'єкти державної влади та влади місцевого самоврядування різні – держава, її органи, народ, територіальна громада. Більш того відмінності стосуються не лише суб'єктів, а й методів впливу, обсягу повноважень. Державна влада адресується усьому населенню на території країни, тоді як влада територіальної громади – на поведінку жителів кількох сіл, селища, міста в межах певної адміністративно-територіальної одиниці.

Досить поширеним у літературі є розуміння місцевого самоврядування в якості системи відносин, що являють собою частину громадянського суспільства поряд із такими його інститутами, як сім'я та суспільні організації [13, с.26].

Не дивлячись на самостійність у прийнятті рішень місцевого значення місцеве самоврядування перебуває під контролем органів державної влади. Так, з одного боку органи державної влади уповноважені здійснювати адміністративний нагляд за діяльністю органів місцевого самоврядування, що має на меті тільки забезпечення дотримання закону та конституційних принципів, але з іншого – вищі інстанції можуть здійснювати адміністративний нагляд за своєчасністю виконання завдань, доручених органам місцевого самоврядування.

Необхідність здійснення контролю з боку органів державної влади зумовлена тим, що деякі категорії справ одночасно перебувають у сфері інтересів як територіальної громади (яка здатна забезпечити їх реалізацію у формі місцевого самоврядування) так і у сфері інтересів усього суспільства (що реалізує їх за допомогою держави). Адже єдиною підставою нагляду з боку держави за своєчасністю виконання завдань, доручених органам місцевого самоврядування, є важливість цих завдань не лише для територіальної громади, але і для усього суспільства. При цьому, очевидно, ступінь зацікавленості цих двох суб'єктів є різною, що й пояснює передачу повноважень найбільш зацікавленому з них – територіальній громаді, при збереженні функцій контролю ефективності за іншим – державою. Контроль в цьому випадку обмежено рядом факторів [Error! Bookmark not defined., с.165].

Втім, представники публічних галузей права по-різному визначають місце органів місцевого самоврядування в системі державних органів. Так, М.О. Баймуратов та В.А. Григор'єв, відзначають, що незважаючи на те, що самоврядні і державні начала в управлінні на локальному рівні фактично сполучаються у єдиному інструментально-нормативному комплексі публічної влади і синергетично спільно беруть участь у реалізації публічно-владних повноважень, що на практиці інтегрує їх у єдиний, але вже інституційно-нормативний комплекс публічної влади, ці дві підсистеми публічної влади повністю самостійні та рівноправні [14, с.31].

Г. В. Чапала відстоює точку зору, що місцеве самоврядування не може розглядатись однозначно ні в якості елемента системи громадянського суспільства, ні в якості елемента державної організації [Error! Bookmark not defined., с.176]. Також автор стверджує, що об'єктивно властиві будь-якій організації, будь-якому людському колективу підкорення меншості більшості, авторитет – об'єктивні і необхідні атрибути влади, управління, а отже і самоврядування. Кожен з цих механізмів суспільної координації є іманентно публічним, втілюючи принципи, аксіоматичні засади організації самого суспільства. Зазначені обставини дають вагомі підстави для конституювання місцевого самоврядування в якості інституту, що поєднує ряд ознак, характерних для державної організації, і властивих для громадянського суспільства, та дозволяють позиціонувати його в якості особливого інституту в системі суспільства. Через це наближення місцевого самоврядування як до держави так і до суспільства, висвітлюючи певну обмеженість юридичної термінології і позначаючи потребу переходу до нових понятійних конструкцій, об'єктивно є закономірним. Так, природу ефективності місцевого самоврядування як форми управління слід шукати саме у його соціальному підґрунті – об'єднанні мешканців тих чи інших територіальних одиниць завдяки спільним інтересам у територіальні спільноти, діяльність яких позбавлена недоліків бюрократичного процесу прийняття рішень на загальнодержавному рівні [Error! Bookmark not defined., с.188].

І.С. Щebetун, відзначає, що місцеве самоврядування має особливу природу, яка відрізняє його і від державного управління в інтересах усього суспільства, усіх територій, і від дій конкретних фізичних і юридичних осіб. Місцеве самоврядування має статус локальної публічної корпорації (комунальної корпорації); ця комунальність, що в конституційному і комунальному праві іменується термінами “публік” (public), “оффтентліхе” (offentliche) та ін., являє дещо “громадсько-публічне”, середнє і посередницьке між державним і приватним [15, с.58].

Влада органів місцевого самоврядування також характеризується деякими особливостями: джерелом є народ, а первинним носієм – територіальна громада; вона поширюється лише на територію адміністративно-територіальних одиниць; органи діють від імені територіальної громади, а не народу чи держави; вона стосується тільки питань місцевого значення; матеріально-фінансову базу її органів становлять комунальна (муніципальна) власність і місцевий (муніципальний) бюджет; її органи пов'язані

більш тісними зв'язками з населенням; в системі її органів відсутня жорстка ієрархія і підпорядкованість. Органи місцевого самоврядування займаються як місцевими справами, так і виконують повноваження, делеговані їм органами державної виконавчої влади. Попри те, що самоврядування і державницьке управління на регіональному рівні фактично поєднуються в єдиному інструментально-нормативному комплексі публічної влади, беручи участь у реалізації публічно-власних повноважень, що на практиці інтегрує їх в єдиний, але вже інституційно-правовий комплекс публічної влади, ці дві підсистеми публічної влади цілком самостійні і рівноправні [16, с.177-179].

Місцевому самоврядуванню як окремії гілці представницької влади властивий певний дуалізм. Так, з одного боку, за юридичним змістом місцеve самоврядування є формою здійснення управління справами територіальної громади. Можемо сказати, що місцеve самоврядування – це певна форма публічної влади, здійснюваної територіальною громадою як безпосередньо, так і через спеціально створювані органи місцевого самоврядування (місцеві ради), та посадових осіб – сільських, селищних та міських голів. З іншого боку, місцеve самоврядування, не будучи елементом державної влади, виконує певні функції державної влади. Така функція виконання державно-владних повноважень місцевого самоврядування впливає із положень Конституції України та відповідних законів. Ця функція отримала назву виконання місцевим самоврядуванням делегованих повноважень [17, с.49].

Висновки. Отже, місцеve самоврядування в системі публічної влади, на нашу думку, зумовлено наступним: 1) є особливою гілкою публічної влади, якій не властива ієрархізованість; 2) є формою волевиявлення організованої громадськості, що направляє свої зусилля на розвиток бізнесу, охорони здоров'я, освіти, культури, жкх та інших сфер на місцевому рівні; 3) не дивлячись на відсутність ієрархічного підпорядкування органам державної влади, контроль за своєчасним виконанням ними дій та рішень здійснюють органи публічної адміністрації; 4) свої повноваження здійснює в межах певної адміністративно-територіальної одиниці; 5) поява місцевого самоврядування спричинена прагненням суспільства оптимізувати модель публічної влади в умовах децентралізації; 6) є вираженням приватної волі індивіда в публічно-правовій сфері; 7) є наслідком взаємодії та зближення держави та суспільства; 8) наявна певна автономія в межах делегованих повноважень; 9) поєднуються самоврядні і державницькі засади, що співіснують між собою, доповнюючи одна одну; 10) має матеріальну і фінансову автономію, що представлено у наявності органів місцевого самоврядування рухомого і нерухомого майна, доходів місцевих бюджетів, інших коштів, землі, природних ресурсів, як власності територіальних громад, а також об'єктів спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад, формування місцевими радами органів виконавчої влади та власних контрольних органів).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Белых А.К. Управление и самоуправление. Л.: Изд-во “Наука”, 1972. 208 с.
2. Мушкин А.Е. Государство и право – исторические разновидности органов и норм управления обществом. Ленинград: Изд-во Ленингр. ун-та, 1969. 78 с.
3. Тихомиров Ю.А. Власть и управление в социалистическом обществе. М.: Юрид. лит., 1968. 199 с.
4. Державне управління: теорія та практика / За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Авер'янова В.Б. Київ: Юрінком Інтер, 1998. 432 с.
5. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відом. Верхов. Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Цейтлин С.Т. Об основных элементах государственной власти в СССР. Вестник Ленингр. ун-та. Серия экономики, философии и права. Вып. 1. 1958. № 5. с. 85-91.
7. Чиркин В.Е. Государственная власть в развивающихся странах. М.: Наука, 1990. 238 с.
8. Конституційне право України / За ред. доктора юридичних наук, професора В.Ф. Погорілка. К.: Наукова думка, 1999. 734 с.
9. Черданцев А.Ф. Теория государства и права. М.: Юрайт, 1999. 432 с.
10. Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемчушенко (відп. ред.) та ін. К.: “Укр. енцикл.”, 1998. Т.1 : А-Г. 672 с.
11. Загальна теорія держави і права / За ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. Харків: Право, 2002. 432 с.
12. Керимов Д.А. Методология права (предмет, функции, проблемы философии права). М.: Аванта+, 2000. 560 с.
13. Батанов О.В. Деякі теоретичні проблеми співвідношення місцевого самоврядування та державної влади. *Часопис Київського університету права*. 2002. №2. С.21-30.
14. Баймуратов М.А., Григорьев В.А. Муниципальная власть: актуальные проблемы становления и развития в Украине: Монография. Одесса: «Юридична література», 2003. 248 с.
15. Щебетун И.С. Организационно-правовые гарантии местного самоуправления в Украине: Монография. Донецк.: Дельта, 2002. 208 с.
16. Трачук П. А. Місцеve самоврядування у системі публічної влади України. *Закарпатські правові читання*. Том 1. С. 176-180. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/13600/1/%D0%9C%D0%86%D0%A1%D0%A6%D0%95%D0%92>

%D0%95%20%D0%A1%D0%90%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%A0%D0%AF%D0%94%D0%A3%D0%92%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf

17. Костицький В. Місцеве самоврядування як окрема гілка публічної влади. *Вісник АПСВТ*. 2018. №1. С.48-50. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2018-48-50.pdf

REFERENCES:

1. Belyih, A.K. (1972). Upravlenie i samoupravlenie. [Management and self-government]. 208. [in Russian].
2. Mushkin, A.E. (1969). Gosudarstvo i pravo – istoricheskie raznovidnosti organov i norm upravleniya obschestvom. [State and law are historical varieties of bodies and norms for managing society]. 78. [in Russian].
3. Tihomirov, Yu.A. (1968). Vlast i upravlenie v sotsialisticheskom obschestve. [Power and management in a socialist society]. 199. [in Russian].
4. Averianov, V.B. (1998). Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka. [Public administration: theory and practice]. 432. [in Ukrainian].
5. Konstytutsiia Ukrainy.(1996, June 28). [Constitution of Ukraine] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> [in Ukrainian].
6. Tseytlin, S.T. (1958). Ob osnovnyih elementah gosudarstvennoy vlasti v SSSR. [On the main elements of state power in the USSR]. *Vestnik Leningr. un-ta. Seriya ekonomiki, filosofii i prava*. Vyip. 1. № 5. 85-91. [in Russian].
7. Chirkin, V.E. (1990). Gosudarstvennaya vlast v razvivayuschih strana. [State power in developing countries]. 238. [in Russian].
8. Pohorilko, V.F. (1999). Konstytutsiine pravo Ukrainy [Constitutional law of Ukraine]. 734. [in Ukrainian].
9. Cherdantsev, A.F. (1999). Teoriya gosudarstva i prava. [Theory of Government and Rights]. 432. [in Russian].
10. Shemshuchenko, Yu.S. (1998). Yurydychna entsyklopediia. [Legal encyclopedia]. v 6 t. T.1 : A-H. 672. [in Ukrainian].
11. Tsvik, M.V., & Tkachenko, V.D., & Petryshyn, O.V. (2002). Zahalna teoriia derzhavy i prava. [General theory of the state and law]. 432. [in Ukrainian].
12. Kerimov, D.A. (2000). Metodologiya prava (predmet, funktsii, problemy filosofii prava). [Methodology of law (subject, functions, problems of philosophy of law)]. 560. [in Russian].
13. Batanov, O.V. (2002). Deiaki teoretychni problemy spivvidnoshennia mistsevoho samovriaduvannia ta derzhavnoi vlyady. [Some theoretical problems of the relationship between local self-government and state power]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. №2. 21-30. [in Ukrainian].
14. Baymuratov, M.A., & Grigorev, V.A. (2003). Munitsipalnaya vlast: aktualnyie problemy stanovleniya i razvitiya v Ukraine. [Municipal power: actual problems of formation and development in Ukraine]. 248. [in Russian].
15. Schebetun, I.S. (2002). Organizatsionno-pravovyie garantii mestnogo samoupravleniya v Ukraine. [Organizational and legal guarantees of local self-government in Ukraine]. 208. [in Russian].
16. Trachuk, P. A. (2017). Mistseve samovriaduvannia u systemi publichnoi vlyady Ukrainy. *Zakarpatski pravovi chytannia*. Tom 1. S. 176-180. Retrieved from: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/13600/1/%D0%9C%D0%86%D0%A1%D0%A6%D0%95%D0%92%D0%95%20%D0%A1%D0%90%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%A0%D0%AF%D0%94%D0%A3%D0%92%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf> [in Ukrainian].
17. Kostytskyi, V. (2018). Mistseve samovriaduvannia yak окрема hilka publichnoi vlyady. [Local self-government as a separate branch of public power]. *Visnyk APSVT*, №1. 48-50. Retrieved from: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2018-48-50.pdf [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 11.05.2021